

Dr. Magyar Károly

ny. törvényszéki tanácselnök, a Zalaegerszegi Törvényszék egykori elnöke

1955. június 5. napján született Zalaegerszegen. A Ságvári Endre Gimnáziumban érettségizett 1973-ban Zalaegerszegen, és még ugyanebben az évben előfelvételt nyert a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karára. Katonai szolgálata letöltése után 1979. február 24-én kapott jogász diplomát. Ezt követően 1979. április 1. napján lett a Zalaegerszegi Járásbíróság fogalmazója. A zalaegerszegi bírósági épületet soha el nem hagyta, hanem az irodákat váltva, különböző beosztásokban teljesített bírósági szolgálatot. Bírósági fogalmazó volt 2 évig. A szakvizsga kötelezettségének 1981. június 10-én tett eleget, majd 1981. július 16. napján bírósági titkárrá nevezték ki. Ezt követően bírósági titkárként 1 év 10 hónapig működött.

1982. december 29. napjával bírónak választották és a Zalaegerszegi Járásbírósághoz osztották be szolgálatra, illetve a fiatalok büntetőügyeiben eljáró tanács elnökévé jelölték ki. Pályafutása alatt végig büntető ügyszakos bíró volt. 1990. május 1. napjával, 9 évi helyi bírósági szolgálat után került a Zala Megyei Bíróságra, amelynek – 2 évvel később – 1992. március 1. napján elnöke lett. Négy elnöki cikluson át, 2014. február 28-ig, összesen 22 évig vezette a megyei bírósági szervezetet.

Nevéhez fűződik a helyi jogi szakkönyvtár létrehozása, amely alapját képezte az országos bírósági szakkönyvtári rendszernek. Elnöksége alatt a megyében átfogó bírósági modernizálás, épületfelújítás zajlott, kiszélesedtek a bíróság nemzetközi kapcsolatai: a határ menti – szlovén, horvát és osztrák – területek bíróságaival, jogászok civil szervezeteivel, valamint a Marosvásárhelyi Törvényszékkel épített ki ma is élő kapcsolatot.

Évtizedekig részt vett a Pannon Jogász Szimpózium szervezésében. Több cikluson keresztül tagja volt a Magyar Bírói Egyesület választmányának és elnökségének. 1979. április 1-jétől a Magyar Jogász Szövetségnek és jogutódjának, a Magyar Jogász Egyletnek tagja. Az Egylet Zala Megyei Szervezetének alelnöke. 1989-1991 között tagja volt az Országos Ideiglenes Bírói Tanácsnak.

1995-ben az Osztrák Köztársaság Burgenland Tartománya „Burgenland Tartomány Lovagkeresztje” kitüntetését, 2008-ban az Országos Igazságszolgáltatási Tanács „címzetes táblabíró” címet adományozott számára. 2007-ben a Magyar Köztársaság elnöke az igazságszolgáltatásban végzett több évtizedes munkássága, valamint a hazai és nemzetközi igazságügyi együttműködés terén végzett munkája elismeréseként a „Magyar Köztársasági Érdemrend Tiszti Keresztjét” adományozta számára. A Magyar Bírói Egyesülettől Grecsák Károly-, a Magyar Jogász Egylettől Szalay László-díjat kapott. 2020-ban a legmagasabb bírósági kitüntetés-

tést, a Juhász Andor-díj arany fokozatát vehette át. 2009-től megszűnéséig tagja volt az Országos Igazságszolgáltatási Tanácsnak.

A Deák Kúria Közalapítvány Kuratóriumában sokat tett Deák Ferenc kehidai kúriája felújításáért, a haza bölcse szellemi hagyatékának ápolásáért. Több nagy sikerű tudományos konferencia szervezésében, különböző jogtörténeti tárgyú könyvek kiadásában vállalt tevékeny szerepet. 2014. március 1. óta a Zalaegerszegi Törvényszék büntető fellebbviteli tanácselnökeként dolgozott.

Utolsó hivatali napját 2021. június 4. napján töltötte, 2021. június 5. napjától nyugállományba vonult. Oktatási tevékenységével továbbra is segíti, támogatja a leendő bírákat, egykori kollegáit, s részt vesz a bírósági történelem és hagyományápolás nemes feladatában is. A Magyar Tudományos Akadémia Veszprémi Területi Bizottsága Büntetőjogi Munkabizottságának elnöke.

Az interjút Szücsné dr. Németh-Csóka Tímea, a Győri Törvényszék bírósági titkára készítette 2025-ben.

– Az általános iskolai tanulmányait melyik iskolákban folytatta? Mi volt a kedvenc tantárgya?

– Az általános iskolai tanulmányaimat szülőfalum, Kisbuccsa Állami Általános Iskolájában 1961 és 1969 között végeztem el. A falusi iskolám két különálló, egymástól távolabb lévő épületben működött, egy-egy tanteremmel, tanári lakással, szertárral, gazdasági épületekkel ellátva. Szemléltető eszközökkel az iskolám jól volt felszerelve, de tornaterme egyik épületnek sem volt. A „felső iskola” tantermében az alsó tagozatosok (első osztályostól a negyedik osztályos tanulókig) tanítása zajlott, a felső tagozatosok (az ötödik osztályostól nyolcadik osztályos tanulókig) az „alsó iskolába” jártunk. Az „alsó”, illetve „felső” iskola elnevezés arra utalt, hogy az egyik épület a falu felső, a másik pedig az alsó részében helyezkedett el. Nagyon szerettem a történelmet, az irodalmat, a klaszszikus fizikát és a könyveket úgy általában. Az iskola osztott tanrendű volt. Az alsó tagozaton az első és a harmadik, a második és a negyedik osztályok jártak heti váltással, délelőtt vagy délután iskolába. A felső tagozaton az ötödikes és a hetedikes, illetve a hatodik és a nyolcadik osztályokat tanították délelőtt vagy délután. Amíg mondjuk a harmadikasoknak hangos óra volt, az elsősök „csendes” óráján feladatokat kellett megoldani. Arra emlékszem, hogy az alsó tagozaton négy óránál több egy osztálynak, a felső tagozaton négy-öt óránál több nem volt egy tanítási napon a hangos és a csendes órák változtatásával. Egy osztályban az alsó tagozaton tíz-húsz, a felső tagozaton pedig tíz-tizenöt fő volt a tanulólétszám. Ma is nagyon nagy szeretettel emlékszem korabeli tanítóimra, tanáraimra. Nagyszerű emberek voltak, nagyszerű személyiségek. Lányi József igazgató bácsi – akkoriban így szoktuk még mondani-, Horváth Jenő tanár bácsi, a kedves felesége, Csöpi néni, aki a tanítóm volt a kis iskolában. Szeretettel emlékszem

Hompó Ferencné irodalom-történelem tanárnőmre, Ili nénire. Tőlük a könyvek szeretetét, az olvasás szeretetét tanultam meg. Az igazgató bácsi hetenként sorba állított minket a harmónium előtt – ott volt ugyanis a falu és az iskola könyvtára az osztályterem végében, úgy 1000-1200 közötti kötetszámmal és mindenkinek kiadta a következő heti olvasnivalót. Amikor visszahoztuk a kiadott könyvet a következő héten, akkor néhány kérdéssel ellenőrzött bennünket, hogy valóban elolvastuk-e. Természetesen elolvastuk, meg minden mást is. Nővéreim abban az időben már gimnáziumba jártak, sok könyv volt otthon. Emlékszem a „Film, Színház, Muzsika” című „női” heti lapra, amely nagyon szép, fényes barna-fehér papíron jelent meg és a hetenként tartott mozi vetítésen látott sztárokkal is foglalkozott. Tőlük és szüleimtől lestem el, illetve szerettem meg a könyveket, az újság olvasását, és úgy emlékszem, hogy amikor már kisiskolás koromban értően tudtam olvasni, Zalai Hírlapot, mesés könyveket, később kalandos regényeket olvastam minden nap. Megjegyzem azt is, hogy szülőfalumban a gyerekeknek az olvasás mindennapos tevékenysége volt. Ez jól lekötötte figyelmünket. Nagyobb korunkban egymás között is cserélgettük az olvasnivalókat. Egy szó, mint száz, azért válaszoltam a kérdésre ilyen részletességgel, mert a korabeli viszonyok között, abban a falusi iskolában nagyon magas színvonalú képzés folyt, olyan módon, hogy az megalapozta mindenkinek, aki arra igényt tartott, a középfokú oktatásban való részvételt. Végeredményében az olvasást a családomtól, nővéreimtől, az általános iskolai tanáraink indíttatásából szerettem meg.

– **Mennyire volt gyakori az akkori időkben, hogy általános iskola után a szülők gimnáziumba tudták járatni a gyerekeiket?**

– A mi familiánk nem volt tehetős vagy gazdag. Szüleink sok munkával, sok áldozattal biztosították, hogy tanulhassunk. A korabeli gondolkodás a tanulást -legyen az valamilyen szakma, vagy felsőfokú diploma – a jobb életminőséghez való belépésként kezelte. A tágabb családukban az ötvenes években az egyik nagybátyám agrármérnök lett, nővéreim (népművelő, agrármérnök) felsőfokú végzettséget, másik nagybátyám erdőmérnöki diplomát szerzett. A húgommal együtt jogászok lettünk – ő ügyész, én bírósági írárt. Szüleim természetesen gondolták, hogy gimnáziumban folytatjuk a tanulást. Nővéreim a zalaegerszegi Zrínyi Miklós Gimnáziumban, én és a húgom a zalaegerszegi Ságvári Endre Gimnáziumban érettségiztünk. Akkoriban ez a gimnázium volt a „vidéki” gyerekek gimnáziuma. Fizika, kémia, biológia szakok, francia nyelvszak működött ebben a gimnáziumban. 1969 és 1973 között végeztem el a gimnáziumot fizika-kémia tagozaton. A gimnáziumi évek alatt kialakult barátságok ma is élők közöttünk. Jó tanáraink voltak történelemből, magyarból, fizikából. Szeretett osztályfőnökünk, dr. Betlehem Józsefné, Zsuzsa néni tanította a latint, az orosz, a német és a francia nyelvet. Csősz József tanár úr, Vajda László tanár úr történelmet tanított. Simon Ferenc tanár úr legendás hírű fizikatanár volt. A történelmet nagyon szeretem. Amikor eldőlt, hogy jogi pályára megyek, Vajda tanár úr készített fel a felvételire.

– **Mi vezette a jogi pályára? Milyen felvételi tárgyak voltak akkoriban?**

– A hetvenes években a közvélekedés a legnívósabb értelmiségi életpályának tekintette a tanárit. Valóban megbecsült, magas presztízssű pálya volt az. A jogi pálya akkor nem volt különösebben ismert. Persze bűnügyekről lehetett olvasni az újságban, a televízióban is volt jogi tárgyú „ismeretterjesztő” műsor, az ügyvédi, jogtanácsosi pályáról az átlagembernek legalább annyi ismerete volt, hogy ezek elég jól fizető jogászai foglalkozások. Gimnazista koromban felmerült bennem családi példa alapján az erdőmérnökség gondolata, de valahogy nem „vonzott” a reál pálya. A jogi karon történelem-magyar tárgyakból voltak a felvételik, ez nekem jobban tetszett. Az érettségi táján arra is gondoltam, hogy a jogi tanulmányaim vége valamiféle bírósági szolgálat lesz, ha erre mód nyílik. A jogi egyetemi felvételi, amely az előbb mondott tantárgyakból írásbeli és szóbeli vizsga volt, sikerült, maximális pontszámmal kerültem be a Pécsi Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karára. Ezt a szülőfalum postásától tudtam meg, mert 1973 nyarán egy napon egy kis alakú levelet hozott és már messziről kiabálta, hogy felvettek, mert a nagyalakú borítékban azok jelentkezési papírjait küldték vissza, akiknek a felvételije nem sikerült. Természetesen nagyon örültem, a felvétel a következő tanévre szólt, mert hamarosan a katonai behívómat is megkaptam. Akkoriban egyetemi előfelvétltként a fiúknak katonai szolgálatra kellett bevonulni. A közel egyéves katonai szolgálatomat a Kalocsán állomásozó lövészezrednél töltöttem le. Az előfelvett katonákat „tudósoknak” vagy „táposoknak” nevezték a hosszabb – akkor kettő év volt a rendes sorkatonai szolgálat – szolgálati idejű katonák. Ebben az alakulatban leendő joghallgatók mindhárom jogi karról, vegyész hallgatók, közgazdász, népművelő leendő hallgatók szolgáltak. Havonta egy napon az egyetemről fiatal oktatók és végzős hallgatók jöttek felkészítő napnak nevezett foglalkozásokra, ahol az egyetemi életéről kaptunk részletes tájékoztatást. A katonaságnál sok új barátság szövődött, a régebbiek elmélyültek és jól megismertük egymást. Az évfolyamtársak jól összekovácsolódtak. Megtanultam, hogy mindent ki lehet bírni, különösen fiatalon. Sok dolog történt velünk, ezek az évtizedek során csiszolódtak, mintegy anekdotává váltak, lehet őket mesélni – különösen így idősen – egymásnak.

– **Hány fős volt az évfolyam? Melyik tanárára emlékszik vissza szívesen?**

– Nagyon érdekelt a jogtörténet, a büntetőjog, az állam (alkotmány) jog és érdekes módon a klasszikus civilizistikát is kedveltem. Bihari Ottó, Ádám Antal, Benedek Ferenc, Földvári József, Csizmadia Andor, Szamel Lajos, Tamás Lajos, Korinek László professzorokra emlékszem jószívvvel vissza. Első évfolyamos koromban körülbelül százhuszan voltunk az évfolyamon. Államvizsgát némileg kevesebb hallgató tett le.

– **A jogi diploma megszerzését követően, a jogászai karrierje mikor és hol kezdődött? Egyenes út vezetett a bírói pályára?**

– Az egyetemi éveim szépek voltak Pécsen. Ott döntöttem el, hogy bíró leszek. Az államvizsga előtt dr. Piros Sándor elnök úrhoz jelentkeztem be, aki a Zalaegerszegi

Megyei Bíróság elnöki tisztét töltötte be akkor. Arról tájékoztatott, hogy sikeres államvizsga esetén fel tudnak venni fogalmazónak a Zalaegerszegi Járásbíróságra. Az államvizsga után 1979. április 1. napjával igazságügyminiszter-helyettesi aláírással fogalmazónak neveztek ki. A fogalmazóság két évig tartott, majd a szakvizsga letételét követően 1 év 10 hónapig polgári ügyszakos titkár voltam. Ezután 1982 decemberében bíróvá választottak. A kérdésre röviden válaszolva egyenes és észszerűen rövid idejű volt az utam a bírói pályára.

– **Milyen volt akkoriban a fogalmazói felvételi eljárás, illetve a fogalmazóképzés?**

– A fentiekből az is kitűnik, hogy pályázni nem kellett a fogalmazói álláshelyre, ha az adott bíróságon volt vagy nyílt – és mindig volt üres – fogalmazói álláshely, nem volt akadálya a felvételnek. A felvételi eljárás illeszkedett a kor viszonyaihoz. Mint említettem, pályázati rendszer, versenyvizsga nem volt. Sőt az egyetemi tanulmányok ideje alatt lehetett a bíróságokkal tanulmányi ösztöndíjra szerződni. Aki ennek a szerződésnek a feltételeit teljesítette, biztos fogalmazói kinevezést kapott az érintett bíróságon. Akkoriban ugyanis nagyon kevesen jelentkeztek bírósági fogalmazónak. Ez nyilvánvalóan összefüggött a bírói pálya korabeli anyagi viszonyaival, illetve társadalmi megbecsültségével. A fogalmazó képzés rendszeres volt, tanulókörökkel, beszámolókkal tarkítottan. A tanulás mellett a hétköznapi munka, jegyzőkönyvek vezetése, határozattervezetek készítése, a bírák kurrenciájának előkészítése, az ügyfélfogadás tartása képezte a fogalmazói munka gerincét. Az első év elteltével egy belső vizsgát tartottak, a második év után lehetett bírói-ügyészi-ügyvédi összevont szakvizsgára jelentkezni. Ennek sikeres letétele a klaszszikus jogi hivatások képesítési feltétele volt. Visszaemlékezve a fogalmazói képzésre, a két év elegendő volt, alapvetően munkával való tanulást jelentett. Lényeges szempont volt a bírói ethosz elsajátítása, erre szolgált a bírák melletti munka, a sok beszélgetés, a tapasztalatszerzés. Természetesen Pilisszentkereszten, ahol a bíróságok oktatási központja volt, gyakran vettünk részt úgynevezett központi tanfolyamokon.

– **Bírósági titkárként milyen ügyszakban tevékenykedett, milyen ügyeket intézett?**

– Ahogy említettem, 1 év 10 hónapig voltam bírósági titkár a Zalaegerszegi Járásbíróságon. Általában a titkárok nemperes ügyintézkést végeztek, polgári és büntető ügyszakban egyaránt. Magánvádas ügyekben meghallgatást, békítést tartottak, a civilisztikai ügyszakokban pedig egyes földhivatali határozatokkal kapcsolatos kérelmeket intéztek. Feladat volt még a megkeresések szerinti bizonyítási cselekmények, például tanúkihallgatás intézése. Hosszabb is lehetne a felsorolás, de ízelítőül ennyit a munkánkról. Lényeges, hogy közvetlen kapcsolatba kerültünk az ügyfelekkel, és módunk volt megtanulni a megfelelő bánásmódot a különböző eljárások különböző státusú szereplőivel. Nagyon értékes időszaknak tartom, idős fejjel is, mert az első tárgyalási napomon kellő biztonsággal tudtam vezetni a tárgyalást.

– **A bíraskodás kezdeti időszakára hogyan emlékszik vissza? Kik voltak azok a nagyhatású elődök, akik segítették a bírói munkáját?**

– A bírói esküm letétele után azonnal a tárgyalóterembe siettem, mert egy három tárgyalási napos, sok vádlottas ügyet, vegyesen fiatalkorú és felnőttkorú vádlottak vagyon elleni bűncselekményeit kellett elbírálni tanácsban. Sokat dolgoztunk. Visszatekintve úgy érzem, hogy a bíraskodásra kellően fel voltam készülve, illetve készítve. Nagyon sokat tanultam dr. Pápainé dr. Dész Erzsébettől, aki a fiatalkorúak bírója volt, dr. Cserjési Jenőnétől, a megyei bíróság akkori büntető elnökhelyettesétől, dr. Kutasi Istvántól, a Zalaegerszegi Járásbíróság büntető ügyszakos elnökétől, dr. Fazekas János, dr. Bukács György büntető ügyszakos megyei bírósági tanácselnököktől. Természetesen a polgári ügyszakban bíraskodó akkori bírótársaimról sem feledkezem meg, Horváth Imréné, Balassa László, Horváth Elek, Lukács András, Horváth Katalin, Borbély Dalma kollégáimat említem meg, mint akik a családjogi, a munkajogi, a klasszikus polgári jogi ismereteimet mélyítették el, különböző beszélgetésekben, illetve oktatás során.

– **Véleménye szerint mi kell ahhoz, hogy valakiből jó bíró legyen?**

– Meggyőződésem, hogy a napi munkatapasztalat, bizonyos érdeklődés és a személyiségben meglévő tulajdonságok együttesen a legszükségesebbek ahhoz, hogy valaki jó bírónak váljon. Bármilyen ember nem tud jó bírónak válni. Az a döntő, hogy a döntéshoz szükséges bátorság, lelkiismeret, széleskörű társadalomismeret, a hétköznapi élet ismerete az adott személyben megvan-e. Természetesen az alapos szakmai tudás nélkülözhetetlen. Legyen képes a tisztességes eljárás kívánalmait érvényesíteni az eljárásokban. Nézetem szerint a jó bíró a bírónak válás folyamatában elsajátítja a „bírói ethosz” lényegét: a törvényi keretek közötti tisztességes eljárásban megalapozott tényállás megállapítása, a bizonyítékok kívánalmak szerinti mérlegelése képességével rendelkezik. Lelkiismerete szerint igazságos, és ha kell méltányos „döntést” hoz. Szükség esetén a bíróság függetlensége és a bírói függetlenség mellett kiáll. Az előbbi kritériumok, különösen a hétköznapi bíraskodást ellátó bírákra vonatkoznak. A felsőbbbírósági, alkotmánybírósági bíraskodás speciális tudást igényel. Az biztos, hogy a bíró és a munkaszervezete függetlensége alapvető ismérve bármelyik bírói jogalkalmazásnak. Alapvető fontosságú a bíró önismerete, hiszen a bírói ethosz része annak megválaszolása, hogy a fenti követelményeket teljesíteni tudja-e. Az én ideám szerint a bíró általában is „olvasott ember”, egy kulturált, művelt ember, ami a hétköznapi magatartásában, az emberekkel való kapcsolatában is megjelelik. Természetesen nagy munkabírási kell, és fel kell arra is készülni, hogy a bírói munka nemcsak a „szabadidőt”, hanem a családot is kőkeményen igénybe veszi.

– **Mindig a büntető ügyszak állt közelebb Önhöz? Volt olyan ügycsoport, amit szívesebben tárgyalt? Egyesbíróként vagy tanácsban szeretett jobban ítélni?**

– Bírósági fogalmazónak azért jelentkeztem, mert bíró szerettem volna lenni. Fogalmazóként megtanultam és elfogadtam néhány szabályt, amely a „szakbíráskodás”

típusú bíraskodást – ilyen a hazai is –, bírósági szervezeti rendszert jellemzi. Nevezetesen: ha a szolgálati idő hosszabb volt, az általában nagyobb tapasztalatot, mélyebb tudást jelent. A jogorvoslati hierarchia szintjén „magasabb fokon” ítélkező bíró tapasztalata, tudása általában több. Ezért a határozataimat érintő – rendes vagy rendkívüli jogorvoslati eljárásban keletkezett – határozatokat tanulásra és szakmai vitára készen tanulmányoztam mindig. Hamar beláttam azt is, hogy olyan ügyszakos bíró lehetek, amilyen hely lesz. Örültem, hogy büntető szakos lettem, különösen azért is, mert a fiatalok tanácsát vezettem. Megjegyzem, a fiatalokkal kapcsolatos büntető bíraskodás anyagi és eljárási szabályai, a hivatásos és társadalmi pártfogói hálózat, a szankciórendszer nagyon észszerűen volt összerakva. A fiatalok bűnelkövetők érdemeik, nevelési szükségleteik szerint lettek elbírálva. Nem volt olyan merev, mint manapság, amikor a nevelési cél egy kicsit háttérbe szorul. Természetes, hogy bizonyos súlyosabb bűncselekmény elbírálása során bizonyosfajta szigorúság jellemezte a büntetések kiszabását a fiatalok ügyszakában is. A fiatalok büntetőügyei mellett felnőttkori büntetőügyeit is intéztem. Akkoriban hetente 3 napot tárgyaltunk, én kedden, pénteken fiatalok és felnőttkori vádlottak ügyét, szerdán pedig egyes bíróként vétségi ügyeket tárgyaltam. Az ügyszakkommal elégedett voltam, de igyekeztem a civilisztika, a munkaügyi, a közigazgatási, a választási bíraskodás, a bíróság által vezetett közhiteles nyilvántartások lényeges szabályait, működési jellegzetességeit is figyelemmel kísérni az elnöki feladatok ellátásához szükséges mértékben. A megyei bíróság elnökeként 22 évet dolgoztam. A büntető fellebbviteli tanácsban általában heti egy tárgyalási napon előadóként, vagy szavazó bíróként, vagy tanácselnökként ítélkeztem. Rendszeresen vettem részt a nem peres büntető ügyintézésben is. Mindig azt képviseltem, hogy a bírónak az egyes és a társas bíraskodás szabályai szerint is – szükség szerint – tudni kell ítélkezni, és mindazon együttműködés körébe vonható jellembeli tulajdonsággal rendelkezni kell, amely képessé tesz valakit egy tanácsban dolgozva korrekt szakmai vitára szükség esetén, vagy ahogy szokták mondani, az együttes döntéshozatal belső szabályait, etikáját ismeri és képes alkalmazni.

– **1992. március 1. napján a Zala Megyei Bíróság elnöke lett. Hogyan fogadta a feladatot? Mi volt a legfontosabb kihívás, amit vezetőként céljának tekintett?**

– Az elnöki tisztséget azért pályáztam meg, mert a jogszabályok alapján úgy gondoltam erre a tisztségre, hogy ez egy feltételt biztosító munka, ahhoz, hogy a zalai első és másodfokú bíróságok rendeltetésszerűen működjenek. Ennek eszközeit a megyei bíróság elnöke számára a gazdálkodási-pénzügyi, a személyügyi, a bíraskodás szervezeti feltételeinek kialakítását célzó jogkörei, a felügyelet, az ellenőrzés és más intézmények jelentették. Megjegyzem, ezek a jogkörök a bíróság szervezeti függetlensége elve alapján széles körű önállóságot adtak a megyei bíróság elnökének. A bíróság szakmai működtetése a kollégiumvezetők, az általuk irányított kollégiumok feladata volt a megyei bíróság elnökének „felügyelete” mellett. Természetesen érdekelt a feladat, a pályázathoz mellékeltem – bár pályázati feltételként leírva nem volt – a konkrét elképzeléseimet. A bírói kar több

mint 50 százaléka támogatott, miként a másik pályázót is. Akkoriban az igazságügyi miniszter volt a megyei bírósági elnökök kinevezője. Ez megtörtént. A legfontosabb célom az volt, hogy a személyi, tárgyi, szervezeti létszámbeli, pénzügyi feltételek javításával biztosítani tudjuk a megnövekedett ügymennyiség észszerű időn belüli szakszerű elbírálásának a feltételeit.

– Mi állt közelebb Önhöz, az igazgatás vagy az ítélkezés? Mennyire választható el a két terület?

– A bírósági igazgatás és a bírósági ítélkezés elválasztandó, az igazgatás az ítélkezés személyi és tárgyi feltételei biztosítására irányul. Mivel az igazgatási tisztségek határozott időre szólnak, szerintem helytelen lenne az igazgatást végző bírónak nem részt venni észszerű mértékig természetesen az ítélkezésben. Annál is inkább, mert a vezetői, felügyeleti, ellenőrzési, irányítási, döntési feladatok ellátásához nélkülözhetetlen a közvetlen ítélkezési tapasztalat megléte. Végére is bíróként kaptam az elnöki kinevezést, szemléletben a két tisztség mereven nem különült el, hanem úgy tekintettem, hogy az egyenlő bírák között az a bíró vagyok, aki a törvényben meghatározottak szerinti bírósági vezetői feladatokat látja el. Alapvetően a vezetői mentalitásomat a bíró ethosz határozta meg. Természetesnek tekintettem mindig az őszinteségét a kollégáimmal, illetve mindenkivel a jó kolléga követelményből adódó kollegiális kapcsolat ápolását.

– Az akkori munkafeltételekre és az ügy teherre, hogy emlékszik vissza? Voltak-e olyan problémák, amivel napi szinten küzdöttek vagy kielégítő volt a létszám és a bíróság akkori felszereltsége?

– Az 1990-es években az ügy teher radikálisan megnőtt, minden szakágban és új ügytípusok jelentek meg a bíraskodásban. A cégbíraskodás, a csőd-felszámolási ügyszak, a közigazgatási, választási bíraskodás új típusú feladat volt a klasszikus polgári és büntető ítélkezés mellett. Az ügyek számának és jellegének a személyi feltételek nem feleltek meg, sem a bírák létszáma, sem a bírói státusok száma, sem – akkor úgy mondták: a segédhivatali – dolgozók száma. A Zala megyében működő bíróságok épületei felújításra szorultak, az informatikai fejlesztés gyermekcipőben járt. Magyarán: a feltételek hiányosak voltak, napi szinten működési problémákkal küzdöttünk. Emellett a bírák és segítőik díjazása – nem csak a nagy infláció miatt – nem volt megfelelő. Határozott növekedésre volt e téren is igény. Minderre figyelemmel a bírói tanáccsal, a bírói egyesülettel a szakszervezettel egyeztetve és együttesen mintegy első „igazgatási” intézkedésként vagy feladatként komplex fejlesztési programot készítettünk egy alapos helyzetfelmérés után. Ebben a programban fejlesztési célokat, területeket, időtartamokat, teendőket és mindezek költségeit jelöltük meg. Fejlesztési területként kezeltük az épületek felújítását, az informatikai fejlesztést, a jogi szakkönyvtár kialakítását. Abban a korban kissé szokatlan módon állandó státusú könyvtárost kívántunk alkalmazni, továbbá a bírói, tisztviselői, ügykezelői, fizikai dolgozó létszámok fejlesztését céloztuk meg. Külön fejlesztési terület

volt az új fellebbviteli tanácsok, az új kollégium (a közigazgatás-munkaügyi kollégium) megszervezése. Létrehoztuk a megyében működő bírósági biztonsági szolgálatot, megfogalmaztuk külkapcsolataink szakmai céljait. Fejlesztési tervet készítettünk a bírósági dolgozók szociális problémáinak kezelésére. Az oktatási tevékenység fejlesztése során támogattuk a bírák felsőfokú tanulmányait, például gazdasági, pénzügyi felsőfokú tanulmányok, szakjogászai képzettség megszerzése stb.

– **Foglalmazók oktatásával is foglalkozott, vannak-e emlékei ezzel kapcsolatban? Van olyan fogalmazója, aki jelenleg is bíróként dolgozik és a pályafutását figyelemmel kíséri?**

– A fogalmazók oktatásában részt vettem, ma is nyugdíjasként részt veszek ebben. Az én tárgyam a bírósági szervezetrendszer működési szabályai, a bírói jogállás, a bírói etika volt. Jelenleg is ezt oktatom, illetve a bíráskodás kultúrájáról tartok oktatást a bírák segítőinek. Természetesen van olyan fogalmazóm, akinek „mentora” voltam, és aki ma bíró és a kapcsolatunk természetesen baráti.

– **Hány évet szolgált az igazságszolgáltatásban? Szokott-e visszagondolni az ügyeire? Van-e emlékezetes ügye, amit megosztana?**

– Az igazságszolgáltatásban 42 évet töltöttem el, 38 év 2 hónapot bíróként, ebből 22 évet a megyei bíróság elnökeként szolgáltam. Néha, például oktatás keretében, egy-egy régi ügyemet szemléltetésül hozom föl. Egyszer fiatal járásbíró koromban a tárgyaláson megkérdeztem egy szemtanút, hogy a vádlottban felismeri-e a tolvajt, aki szürkületben ellopott valamit a mezőn. Rám nézett és azt mondta, „persze, olyan maga forma, nagydarab, bajszos ember volt”. Így mondta. Hát ehhez képest vádlottként egy vékony, bajusz nélküli ember ült kint a padon. Ezt még viccesnek is mondanám. Természetesen tragikus történetek is megestek.

– **Immáron nyugdíjasként mivel tölti szívesen a napjait? Mennyire foglalkozik az igazságszolgáltatás aktualitásaival, követi-e a jogszabályváltozásokat?**

– Nagyon jó nyugdíjasnak lenni. Különösen, ha egészség van és vannak unokák. A napjainkat kitölti az otthoni munka, utazások, olvasás, a család. A nejemmel együtt, aki nyugdíjas középiskolai tanár, az életünket annak tudatában éljük, hogy amit a közösség elvárt tőlünk, azt teljesítettük. Nem is kis ideig, több mint 40 évig. Nyugdíjasként természetesen figyelemmel kísérem a legfontosabb jogszabály változásokat, a bíráskodást érintő aktuális történéseket.

– **Mit üzen a jövő generációjának, a bírói kinevezésre hosszú ideje váró bírósági titkároknak, fiatal bíró kollégáknak?**

– Az ifjabb generációnak az én pályafutásom nagyon rövid mérlegelésével üzennék. Jó szívvel emlékszem arra, hogy végig hűséges voltam fiatalkori elképzelésemhez, hogy

én bíró leszek. Vezetőként büszke vagyok arra, hogy a Zala Megyei Bíróság jó munkahelyként működött, aláhúzottan jegyzem meg, hogy ma is színvonalas bírói, segítői közösséggel, egymást elismerő, együttműködő emberek csapataként. Ahogy mondani szokták, olyan munkahelyi légkör sikerült kialakítanunk, ahol nem kellett remegő gyomorral bejönni reggel, vagy így hazamenni. Viták, problémák természetesen voltak, de megoldási módjuk mindig illeszkedett a jó munkahelyi közösség kívánalmaihoz. Nagyon sokat kaptam a kollégáktól: támogatást, okos ötleteket, alkotó vitákat, elismerést. Én pedig őszinteséggel, nyugodt munkahelyi légkör biztosításával válaszoltam. A családom, a feleségem sokat segített. A bíraskodás kőkeményen igénybe veszi a családot is. Megérte-e vajon? Természetesen megérte. De, mindezért mit kaptunk az államtól, a polgártársainktól? Nem mindig megbecsülést. Evvel együtt nincs hiányérzetem. Úgy gondolom, hogy nincsen ideális állapot, a jog uralmáért, a jogállamért, a bíraskodás függetlenségéért nap mint nap meg kell küzdeni, értük ki kell állni. A mi kultúránkban – és bárki bármit mondhat – a jó életet vagy annak lehetőségét legjobban a jog uralmát jelentő jogállam észszerű kialakításával és működtetésével lehet garantálni. Én ennek a kiépítésében vettem részt és erre büszke vagyok.

– **Számos elismeréssel díjazták pályáját. Van ezek között olyan, amire különösen büszke?**

– Valamennyi kitüntetésemre, díjamra büszke vagyok. Hiszen közöttük nemcsak külföldi, hazai állami kitüntetések, hanem bírói közösségek által vagy jogász közösségek által adományozott szakmai díjak is vannak. Azon az összbírói értekezleten, ahol az elnöki tisztséget úgymond letettem, elkészöntem a bírói kartól, a bírák állva tapsoltak meg. Nekem ez volt a legnagyobb kitüntetés.

– **A munkabizottság elnökeként milyen örökséget vett át?**

– A büntetőjogi munkabizottság elnöki tisztét dr. Kahler Frigyes elnök úrtól vettem át. A munkabizottság nagyon jól alakította ki működési kereteit, köszönhetően dr. Kahler Frigyes elnök úrnak és vezetőtársainak. Az örökség, amit átvettünk, egy jól működő, rendszeres munkát végző, tudományos eredményeit közzétevő, joggyakorlatban hasznosítható tanulmányokat produkáló munkabizottságként működik, tevékenységére szükség lesz a jövőben is. Az évről évre megjelenő tanulmánykötetünk már elektronikusan is elérhető. Célunk az, hogy a bírák, ügyészek, egyetemi hallgatók mellett más jogász hivatásrendek is publikáljanak és vegyenek részt a munkabizottság működésében. Igyekszünk a munkabizottság ülésein a folyó éven befejezett tanulmányok vitája mellette, a büntető anyagi és eljárási jogalkotás és jogalkalmazás aktuális kérdéséről elméleti szakemberek, vagy gyakorló jogalkalmazók bevonásával előadásokat szervezni. Úgy gondolom, hogy a munkabizottság működését az akadémiai bizottság mellett a győri, a veszprémi, a zalaegerszegi, a szombathelyi törvényszékek támogatják a jövőben is, amiért ezen intézmények vezetőinek köszönetet mondunk e helyütt is.

– Van még valami, amit elmondana, amire esetleg nem kérdeztem rá, de szívesen megosztana?

– Nagyon köszönöm az interjút, annak zárásaként Deák Ferenc – mai is érvényes – gondolatát idézem fel: *„Nálunk a bíró nem vak eszköze a törvény szavainak, hanem érezve és gondolkodva ítélő teljesítője azoknak.”*